

درس ششم: هدایت و سرپرستی

در پایان این فصل از فراگیر انتظار می رود:

1. جایگاه و ضرورت هدایت و سرپرستی را تبیین کند
2. انگیزش را تعریف کند و ارتباط آن را با نیازها بیان کند.
3. طبقه بندی نیازها را براساس نظریه مازلو شرح داده، تأثیر آن را در مدیریت توضیح دهد.

هدایت و سرپرستی

هدایت و سرپرستی نیروی انسانی، یکی از مهم ترین و دشوارترین اصول مدیریت است. وظیفه هدایت مدیر به معنی ایجاد انگیزه و رغبت در افراد سازمان برای دست یافتن به هدف های سازمان است. در این فصل به دو موضوع مهم در ارتباط با هدایت و سرپرستی یعنی **انگیزش و رهبری** اشاره می شود.

هدایت و سرپرستی در حوزه علمیه به عهده مدیر اصلی آن یعنی مقام معظم رهبری است. این وظیفه از شئون ولایت فقیه و نمایندگی عام امام عصر(عج) می باشد و به بیان دیگر هدایت و سرپرستی حوزه علمیه به دلیل وظیفه حفاظت از دین، تبلیغ و اقامه آن در اصل از مسئولیت های اصلی امام عصر(عج) می باشد و افراد حاضر در این سازمان زیر نظر ایشان فعالیت می کنند. و این از بزرگترین عوامل انگیزشی در حوزه علمیه است.

انگیزش

نیازها بزرگترین عامل ایجاد انگیزش در افرادند. گرچه بسیاری از سازمان های موجود در کشور برای رفع نیازهای مادی جامعه تشکیل شده اند و مدیران و کارکنان آن سازمان ها نیز انگیزه های مادی برای کار دارند اما سازمان حوزه علمیه ماهیتی متفاوت دارد. نیازهای مالی و مادی که از ابتدایی ترین نیازهای بشر می باشد نمی تواند باعث انگیزش طلاب برای فعالیت های بیشتر آنان شود. اما برای اینکه بدانیم نیازی که سازمان حوزه به آن پاسخ می دهد در چه جایگاهی از نیازهای جامعه قرار دارد، هرم مازلو را که از معمول ترین طبقه بندی ها در مورد نیازهای بشر می باشد بررسی می کنیم. نظریه سلسله مراتب نیازها که توسط مازلو ارائه شده است، یکی از بهترین طبقه بندی های نیازهای بشر است که به دلیل اهمیت آن، به اختصار بیان می شود.

مازلو معتقد است که انسان دارای پنج طبقه نیاز به شرح زیر است که هرکدام در موقعیت خودش **(زمانی که نیاز مرحله قبل برآورده شده باشد)** می تواند محرک رفتار باشد و در انسان انگیزش ایجاد کند.

سلسله مراتب نیازهای بشر:

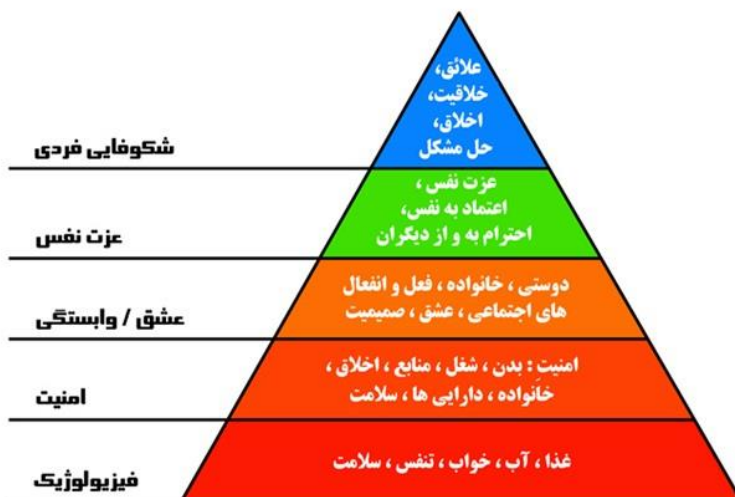
1. **نیازهای فیزیولوژیکی (جسمانی):** این دسته نیازها، در واقع نیازهای اساسی برای ادامه زندگی هستند مانند نیاز به غذا ، آب و خواب و پوشاک ، مسکن که همه انسان ها قبل از هر چیز در پی یافتن و ارضای این نیازها هستند.
2. **نیازهای ایمنی (امنیت):** انسان ها احتیاج دارند که از خطر و نا امنی خود را به نوعی دور نگهدارند، مانند ترس از بیکاری یا از دست دادن شغل که موجب شده تا برای ارضای این نیازها بیمه بیکاری و بازنشستگی به وجود آید.
3. **نیازهای وابستگی و دلبستگی به دیگران :** چون انسان موجودی اجتماعی است، بنابراین، احتیاج دارد که به دیگران وابسته باشد و مورد پذیرش و قبول آنان واقع شود. انسان ها برای ارضای این نیاز گاهی به دیگران کمک می کنند.
4. **نیازهای قدر و منزلت:** افراد انتظار دارند در محل کار به آنها احترام گذاشته شود و برای آنان ارزش قایل شوند.

5. **نیازهای مربوط به شناخت شخصیت خویش (خودیابی):** مرحله ای است که نیازهای اولیه رفع گردیده و شخصیت افراد تکامل یافته است. افراد سعی دارند با حداکثر توان خود در راه دستیابی به هدف های سازمان فعالیت کنند و خود را مطرح سازند.

نکته کاربردی و انگیزشی که در نظریه مازلو وجود دارد، آن است که او اعتقاد دارد نیازها به ترتیب موجب تحریک انسان ها به حرکت و کار می شود، یعنی کارمند یا کارگر هنگامی که نیازهای مسکن و یا غذایی مناسب وی رفع شد در پی یافتن و ارضای تأمین امنیت و بیمه و ... خواهد بود.

اما باید توجه داشت افرادی مانند طلاب که با اهداف والای دینی و با تصمیم سربازی و از خودگذشتگی وارد سازمان روحانیت شده اند به نیازهای اولیه در سلسله مراتب نیازهای مازلو اهمیتی نداده و احساس بی نیازی می کنند. پس تنها نیازی که می تواند در این دسته افراد باعث انگیزش شود نیاز به خودشکوفایی است که طریقی برای شکوفا نمودن دین خدا و انتشار خداپرستی در جامعه است. البته باید در نظر داشت ایراداتی به این نظریه وارد شده است که یکی از آن ها، این است که آرزوها و خواسته های بشر نامحدود اما سلسله مراتب نیازهای مازلو محدود است.

سلسله مراتب نیازها براساس نظریه مازلو

اندکی تامل:

اگر قرار باشد به یکی از مهمترین نیازهای جامعه فعلی خود از طریق آموخته های طلبگی پاسخ دهید، چه نیازی را اولویت قرار می دادید. لیستی از نیازهای جامعه که پاسخ آن در حیطه وظایف و رسالت های طلبگی است تهیه و آن ها را با همفکری هم مباحثان خود اولویت بندی کنید.